

Δημόσια τέχνη - δημόσια μνήμη

- Εικονομαχίες στον δημόσιο χώρο
- Οι πόλεμοι της μνήμης
- Από τη μνήμη στη λήθη
- Η κατασκευή και η ζωτικότητα της μνήμης
- Το ζωντανό παρελθόν στον δημόσιο χώρο

WAR MEMORIALS ARCHIVE

You are here : Home >> Search the Memorials >> Simple Search

Search the Memorials

- Simple Search**
- Advanced Search
- Search Help
- Volunteers
- Frequently Asked Questions
- Newsletter
- Our Blog
- Links
- About Us

Memorial Search Results

Your search returned 43348 results.

[<< Change search criteria](#)

[1](#) [2](#) [3](#) [4](#) .. [4335](#) | [Next](#) | [Last](#)

Our Ref No	Memorial Title	County, Country	City / Town / Village	Building
42779	ST MARYS CHURCH WW1	CHESHIRE, ENGLAND	HALTON	ST MARYS CHURCH

Otto Dix, *Ο πόλεμος/ Τρίπτυχο*, 1929-1932, μικτή τεχνική (λάδι και τέμπερα) σε ξύλο, 204 x 468 εκ., Galerie Neue Meister, Δρέσδη

Αριστερά, Ernst Barlach, *Μνημείο του Α΄Π.Π.*, 1929, ξύλο,
καθεδρικός του Μαγδεμβούργου,
Δεξιά, Christopher Nevinson, *Τα πολυβόλα*, 1915, λάδι σε καμβά, 61 x
50,8 εκ., Tate Gallery, Λονδίνο

Αριστερά, αγνώστου, Προτομή του στρατηγού Ioan
Dragalina, 1936, Lugoj

Δεξιά, αγνώστου, Μνημείο για τον άγνωστο στρατιώτη,
1923, Βουκουρέστι

*Αγνώστου, Μνημείο για τον άγνωστο στρατιώτη στη βάση
του Vittoriano, 1921, Piazza Venezia, Ρώμη*

Αριστερά, Sir Edwin Lutyens, *Μνημείο για τον Άγνωστο Στρατιώτη*, 1920, μάρμαρο, ύψος 11 μ., Whitehall Λονδίνο
Δεξιά, *Μνημείο για τον Άγνωστο Στρατιώτη*, 1920, στη βάση της Αψίδας του Θριάμβου Παρίσι

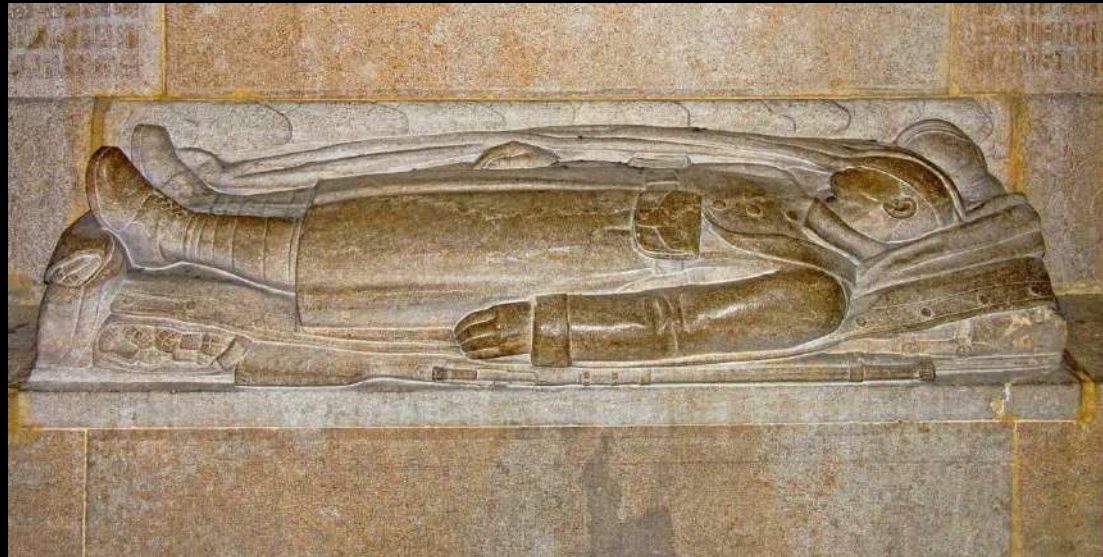
**Αριστερά, φωτογραφία από τα εγκαίνια του Μνημείου για τον Άγνωστο Στρατιώτη, 1920, στη βάση της Αψίδας του Θριάμβου, Παρίσι
Δεξιά, Sir Edwin Lutyens, Μνημείο για τον Άγνωστο Στρατιώτη, 11 Νοεμβρίου 1919, η προσωρινή εκδοχή σε γύψο, ύψος 11 μ., Whitehall Λονδίνο**

Αριστερά, Η αψίδα του Θριάμβου και δεξιά Henri Bouchard, Μνημείο για τους άγνωστους ήρωες, τους αγνοούμενους μάρτυρες που πέθαναν για τη Γαλλία, 1925, πωρόλιθος, μέσα στο Pantheon, Παρίσι

**Henri Bouchard, Μνημείο για τους
άγνωστους ήρωες, τους
αγνοούμενους μάρτυρες που
πέθαναν για τη Γαλλία, 1925,
πωρόλιθος, μέσα στο Pantheon,
Παρίσι**

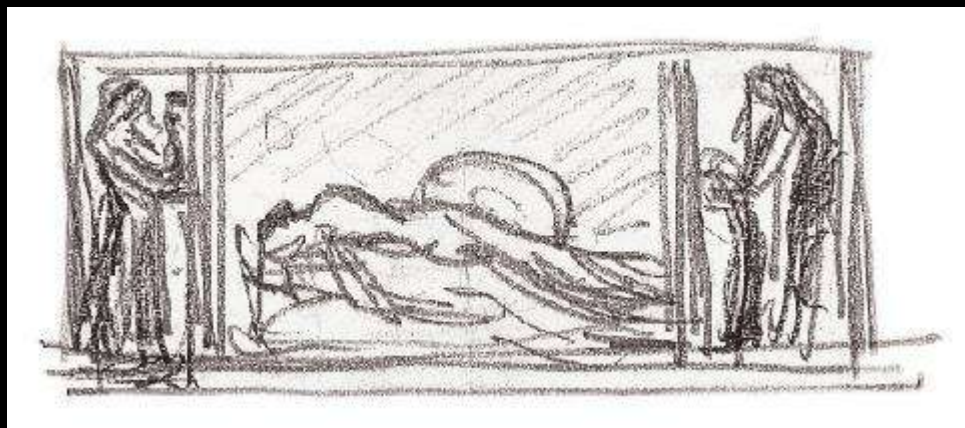

Αριστερά, Andrea Mantegna, *Ο θρήνος πάνω από τα νεκρό Χριστό*, τέμπρα σε καμβά, 68x81 εκ., 1490, Pinacoteca di Brera, Μιλάνο, Δεξιά Vittore Carpaccio, *Η ταφή του Χριστού*, Λάδι σε ξύλο, 1505, 145x185 εκ., Staatliche Museen, Βερολίνο, Κάτω, Hans Holbein ο νεότερος, *Ο νεκρός Χριστός*, 1521-1522, 31x200 εκ., Kunstmuseum, Βασιλεία

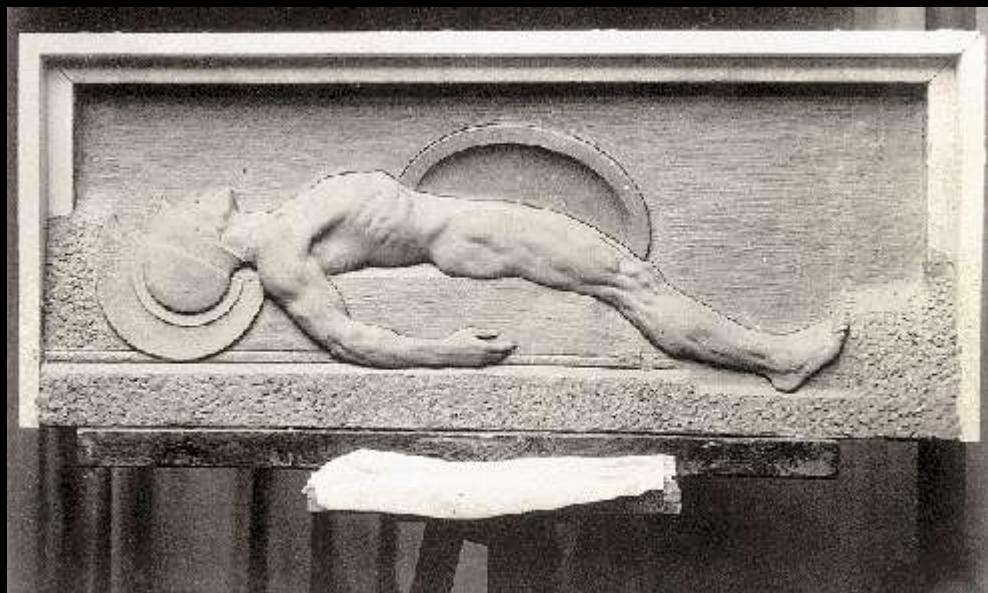

**Henri Bouchard, Μνημείο για τους
άγνωστους ήρωες, τους
αγνοούμενους μάρτυρες που
πέθαναν για τη Γαλλία, 1925,
πωρόλιθος, μέσα στο Pantheon,
Παρίσι**

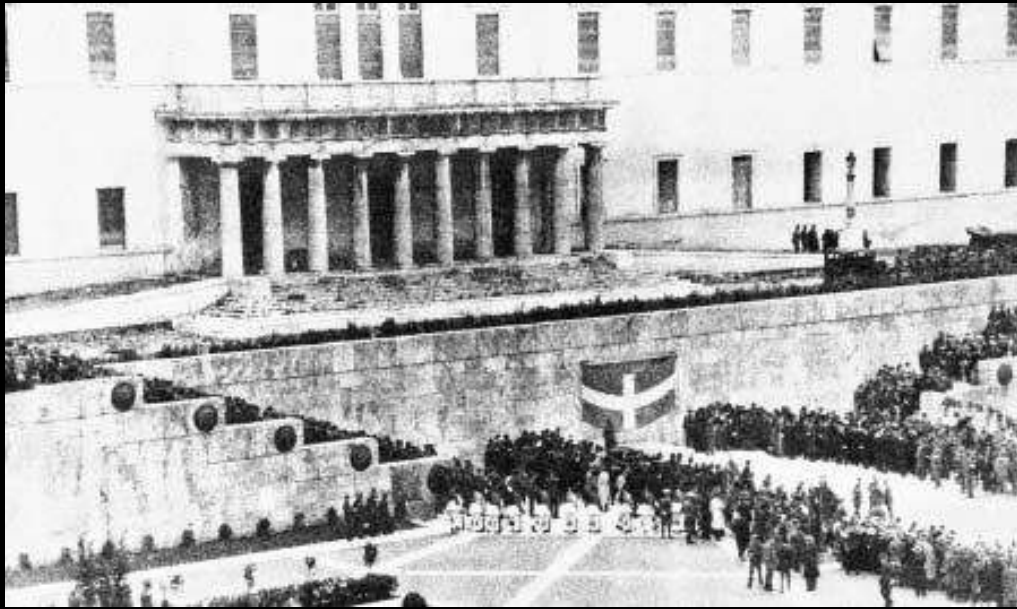

Κώστα Δημητριάδη, «Προσχέδιο-μελέτη για το μνημείο του Άγνωστου Στρατιώτη», μολύβι σε χαρτί (ΕΛΙΑ, αρχείο Κώστα Δημητριάδη)

Κώστα Δημητριάδη, «Τελικό πρόπλασμα του μνημείου του Άγνωστου Στρατιώτη», πηλός(;). Φωτογραφία από το εργαστήριο του γλύπτη (ΕΛΙΑ, αρχείο Κώστα Δημητριάδη)

**Johannes και Walter Krüger
(αριτέκτονες), Μνημείο στο
Tannenberg 1924-1927,
Tannenberg (σήμερα Olsztynek –
Πολωνία)**

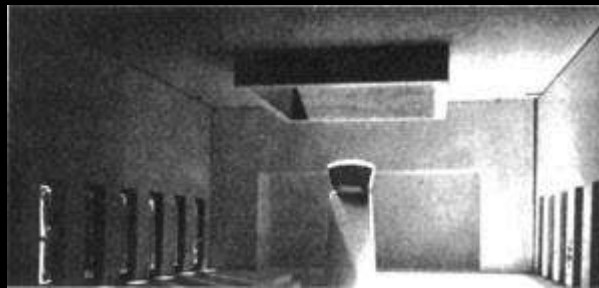
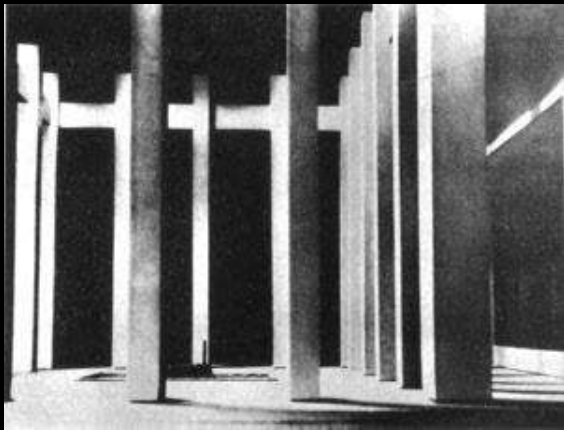
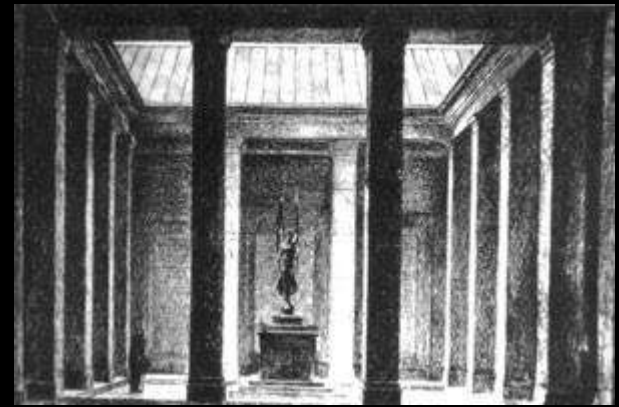
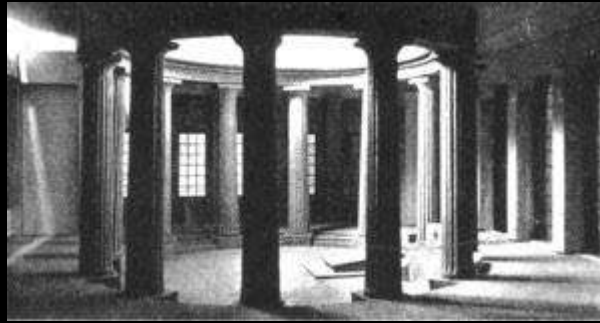
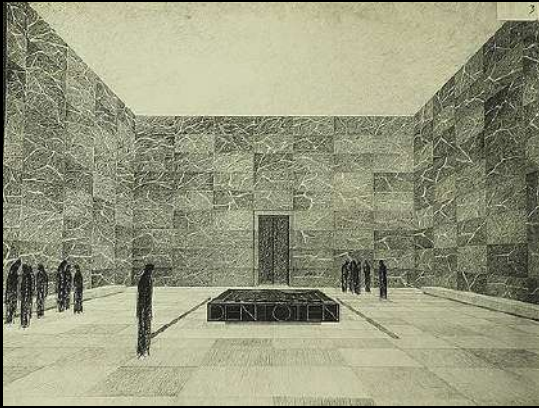
**Wilhelm Lehmbruck, *Ο Πεσών*, 1915/16, χαλκός,
Νέα Εθνική Πινακοθήκη, Βερολίνο**

**Hermann K. Hosaeus, *Μνημείο
πεσόντων*, 1920, χαλκός,
εκκλησία Paul-Gerhardt,
Βερολίνο-Schöneberg**

Thomas Wechs και Eberhard Finsterwalder, αρχιτέκτονες/ Karl Knarpe και Bernhard Bleeker, γλύπτες, Πολεμικό μνημείο για τους πεσόντες του Μονάχου, 1924/25, στον περιβάλλοντα χώρο του Πολεμικού Μουσείου του Μονάχου

Από αριστερά οι προτάσεις των Mies van der Rohe, Hans Grube, Erich Blunck, Hans Poelzig, Peter Behrens, και κάτω δεξιά η πρόταση που εκτελέστηκε το το 1931 σε σχέδια του Heinrich Tessenow

**Heinrich Tessenow, μνημείο στη *Neue Wache*, 1931,
χαλκός και μαύρος γρανίτης, Unter der Linden, Βερολίνο**

Heinrich Tessenow, μνημείο στη *Neue Wache*, με την προσθήκη του σταυρού μετά το 1933, Unter der Linden, Βερολίνο

Η βομβαρδισμένη Neue Wache το 1945

Η σημερινή τοποθεσία όπου βρισκόταν το *Μνημείο Tannenberg* (σήμερα Olsztynek – Πολωνία)

Τα πολεμικά μνημεία στη Δυτική Ευρώπη του Ψυχρού Πολέμου

- Αποσιώπηση του πολέμου – ενασχόληση με τη δύσκολη μεταπολεμική πραγματικότητα > αργή ανέγερση μνημείων
- Σιωπή για το σκοτεινό παρελθόν – συνεργασία με τους Ναζί
- Συμπόρευση με τη Δύση – νέες συμμαχίες – αντικομμουνισμός
- Ανάδειξη της Αντίστασης αλλά χωρίς πολιτικό χρώμα
- Αντιηρωική μνήμη – ουδέτερη και αόριστη μνήμη των θυμάτων, χωρίς θύτες – σε ελεγχόμενο χώρο – εκτός το Ολοκαύτωμα
- Ρήξη με το πομπώδες ναζιστικό-φασιστικό στυλ – επανασύνδεση με τον προπολεμικό μοντερνισμό, αφαίρεση vs σοσιαλιστικό ρεαλισμό
- Επιλεκτική χρήση του ρεαλισμού για συγκεκριμένες εκδοχές
- Ανάθεση των έργων κυρίως σε αρχιτέκτονες

Βασικά σημεία

- Ερμηνεία των μνημείων στη συγχρονία – ιστορικά τεκμήρια της πρόσληψης του πολέμου > προσπάθεια ιστορικής ερμηνείας της εκάστοτε εποχής
- Μνημεία – λογοτεχνία – κινηματογράφος
- Πρόσληψη του πολέμου για πολιτική και ιδεολογική χρήση ανάλογα με τη συγκυρία – προσπάθεια συγκρότησης μιας θετικής δημόσιας μνήμης από τις τραυματικές εμπειρίες
- Επιλεκτική μνήμη – επιλεκτική λήθη > εθνική ενότητα – περιορισμένες διώξεις και περιορισμένη τελικά αποναζιστικοποίηση > αμνηστία
- Αντίφαση ανάμεσα στην μνήμη των θυμάτων στη Δύση και στην ηρωική μνήμη του Κόκκινου Στρατού στην Ανατολή
- Αλλάζει ριζικά η μορφή και το περιεχόμενο των πολεμικών μνημείων στη Δύση – ρήξη με τον ακαδημαϊσμό και τα κλασικά μοτίβα > μοντερνισμός και αφαίρεση/ αρχιτεκτονική
- Συνέχεια του ηρωικού Σοσιαλιστικού Ρεαλισμού

Από το κράτος του Βισύ στη Γαλλία του De Gaulle

- Προσήλωση στη Δύση – νέες συμμαχίες
- Λήθη της ήττας και της συνεργασίας
- Ανάδειξη της Αντίστασης αλλά χωρίς πολιτικό χρώμα
- Δημόσια έκθεση της μνήμης των θυμάτων – γενικά
- Αντι-ηρωική μνήμη
- Σύνδεση με την προπολεμική παράδοση
(καλλιτεχνική και πολιτική μετά την απομάκρυνση των
κομμουνιστών και του De Gaulle)

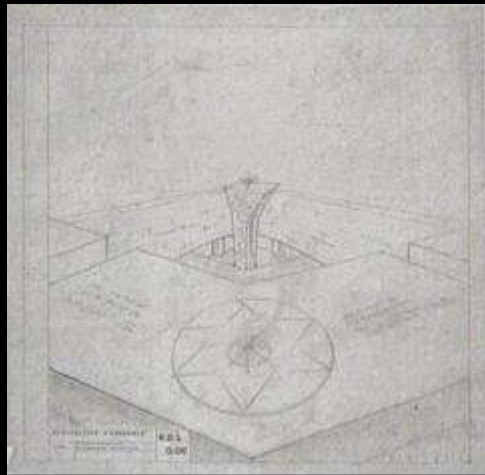
- Αισθητική της Δ΄ Γαλλικής Δημοκρατίας
- Αρχιτέκτονας
- Γεωμετρική αφαίρεση
- Περιθωριοποίηση της μνήμης - σιωπή

George-Henri Pingusson, *Στη μνήμη των μαρτύρων της εκτόπισης*, 1962, Île de la Cité, Παρίσι, άποψη από το εσωτερικό

- Απαλοιφή όλων των συμβόλων
- Ενωτική μνήμη χωρίς θύτες (Γερμανούς) και χωρίς συγκεκριμένη ταυτότητα των θυμάτων

George-Henri Pingusson, Στη μνήμη των μαρτύρων της εκτόπισης, 1962, Île de la Cité, Παρίσι, εξωτερική άποψη

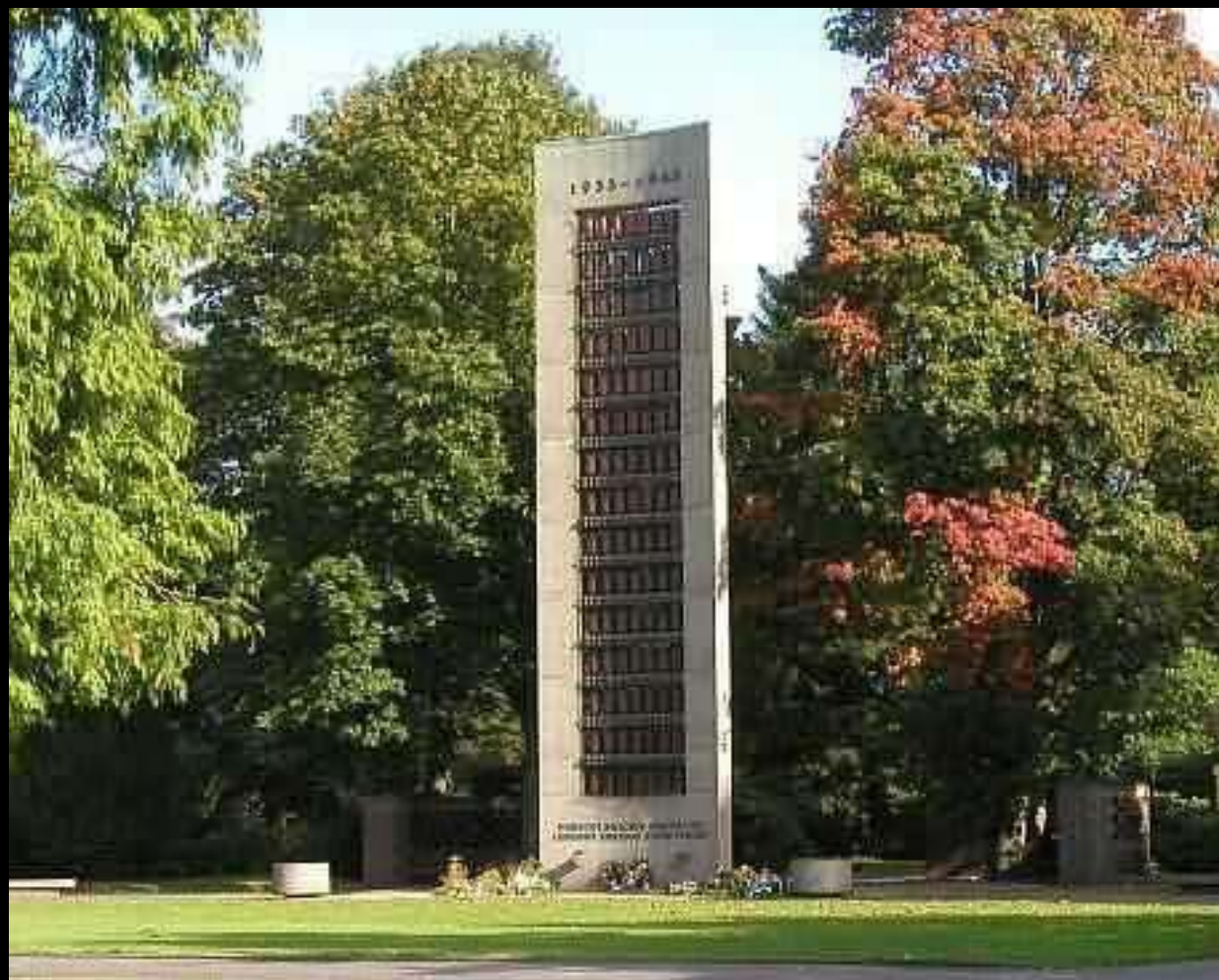

• Απαλοιφή
όλων των
συμβόλων
• Ενωτική
μνήμη χωρίς
θύτες
(Γερμανούς) και
χωρίς
συγκεκριμένη
ταυτότητα των
θυμάτων

George-Henri Pingusson, *Στη μνήμη των μαρτύρων της εκτόπισης*, 1962, Île de la Cité, Παρίσι, εξωτερική άποψη

- Ελεγχόμενος χώρος ενός νεκροταφείου
- Αρχιτέκτονας ο δημιουργός
- Ρήξη με τον ακαδημαϊσμό

Heinz – Jürgen Ruscheweyh, *Μνημείο για τα θύματα του εθνικοσοσιαλισμού*, 1949, μπετόν/ σίδηρος/ γυαλί, ύψος 16 μ., κοιμητήριο Ohlsdorf, Αμβούργο

*Πίστη/ Αγάπη/ Ελπίδα/
Αυτές οι τρεις/ Και
όμως η Αγάπη/ Είναι η
μεγαλύτερη/ Όλων
αυτών*

*Karl Wenke, Σύμβολο για τα θύματα του πολέμου, 1951,
μπετόν, ύψος 3,3 x 1 x 0,5 μ., κοιμητήριο Ruhleben, Βερολίνο*

Richard Scheibe, *Για τα θύματα της 20^{ης} Ιουλίου 1944*, 1953, μπρούντζος, ύψος 1,95 μ., αριστερά η κατάσταση μέχρι το 1985 με την ύπαρξη της βάσης και δεξιά όπως είναι σήμερα, Gedenkstätte Deutscher Widerstand, Βερολίνο

Αγνώστου καλλιτέχνη, 1933-1945/ Για τα θύματα του εθνικοσοσιαλισμού, 1953, μάρμαρο/ γρανίτης, ύψος 1,85 x 2,10 μ., Steinplatz, Βερολίνο

Elmar Daucher, *Για τα θύματα της βίας του εθνικοσοσιαλισμού*, 1970,
γρανίτης, ύψος κάθε κύβου 2 μ., Scloßplatz, Στουτγάρδη

Σοβιετική νίκη/
ανωτερότητα του
κομμουνισμού –
κομμουνιστικά
σύμβολα

Otto Rost, *Σοβιετικό Μνημείο*, 7 Νοεμβρίου 1945, μάρμαρο/
μπρούντζος, συνολικό ύψος περίπου 9 μ., Δρέσδη

- Αψίδα θριάμβου στην καρδιά του Ράιχ
- Ηρωικός προπολεμικός μετά το '34 Σοσιαλιστικός Ρεαλισμός

Lew Efimovich Kerbel/ Wladimir E. Zigal γλύπτες, Nikolai Sergijewski αρχιτέκτονας, Σοβιετικό μνημείο, 1945, σπλισμένο σκυρόδεμα/ μπρούντζος, λεωφόρος 17^{ης} Ιουνίου, Tiergarten, Βερολίνο

*‘Αιώνια φήμη για τους
πεσόντες ήρωες στους
αγώνες κατά των
Γερμανών φασιστών
εισβολέων ενάντια
στην ελευθερία και
ανεξαρτησία της
Σοβιετικής Ένωσης’*

«Ο πόλεμος έλαβε τέλος. Ο στρατιώτης αποχαιρετά τους νεκρούς συντρόφους του και επιστρέφει στην πατρίδα. Αυτό είναι το νόημα του μνημείου», Lew Jefimowitsch Kerbel σε συνέντευξή του το 1987

**Αντικατάσταση
με τη μορφή του
στρατιώτη**

Vera Ignatyevna Muchina, *Εργάτης και Αγρότισσα*, 1937, ανοξείδωτο ατσάλι, ύψος 24,5 μ., σοβιετικό περίπτερο, διεθνής έκθεση 'Arts et Techniques dans la Vie Moderne' Παρίσι, Vladimir Shchuko/ Sergei Evseev, *Μνημείο Λένιν*, 1927, Σιδηροδρομικός Σταθμός Φιλανδίας, Αγ. Πετρούπολη, Lew Efimovich Kerbel κ.α., τμήμα από το *Σοβιετικό μνημείο*

Τα μνημεία για τον πόλεμο στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης

- Άμεση σύνδεση με την ιστορία και τους στόχους της ΕΣΣΔ
> λήθη του δύσκολου παρελθόντος πριν το 1945 και την απελευθέρωση (ήττα, κατοχή, συνεργασία)
- Ασφάλεια, νομιμοποίηση και προστασία των κεκτημένων της ΕΣΣΔ > Σοβιετικός στρατιώτης στα μνημεία
- Κέντρο η Μόσχα – εθνικές παραλλαγές της σοβιετικής μυθολογίας
- 1956 > υποχώρηση της σοβιετικής προπαγάνδας και εθνική μνήμη – εσωτερική (κομμουνιστική) αντίσταση

Τα μνημεία του ‘Μεγάλου Πατριωτικού Πολέμου’ στην Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών

Σταλινική περίοδος

- Σταλινική εκδοχή της μνήμης του πολέμου - κάθαρση
- Αναβλητικότητα στην ανέγερση – χώρα ηρώων και όχι θυμάτων/ μοναδικός ήρωας ο ίδιος ο Στάλιν
- Αντικατάσταση των ηρώων του σοσιαλισμού με τους ήρωες του Κόκκινου Στρατού
- Σοσιαλιστικός ρεαλισμός
- Σοσιαλιστικός ρεαλισμός και προσωπολατρία του Στάλιν σε όλες τις χώρες του Ανατολικού Μπλοκ

αριστερά, Alexander Alexandrovich Deineka,
Η υπεράσπιση της Σεβαστούπολης,
1942, λάδι σε καμβά, 2 x 4 μ.,
Ρωσικό Μουσείο, Αγία Πετρούπολη,

δεξιά Alexander Laktionov, *Γράμμα από το μέτωπο*,
1947, λάδι σε καμβά, 2,25 x 1,24 μ.,
Πινακοθήκη Τρετιάκοφ, Μόσχα

Vera Ignatyevna Mukhina,
Εργάτης και Αγρότισσα, 1937,
ανοξείδωτο ατσάλι, ύψος 24,5 μ.,
Σοβιετικό περίπτερο στη διεθνή
έκθεση 'Arts et Techniques dans
la Vie Moderne' του Παρισιού

Innokenty Melchakov/ J. Mikunas, *Σοβιετικό
μνημείο*, 1945, Καλίνινγκραντ

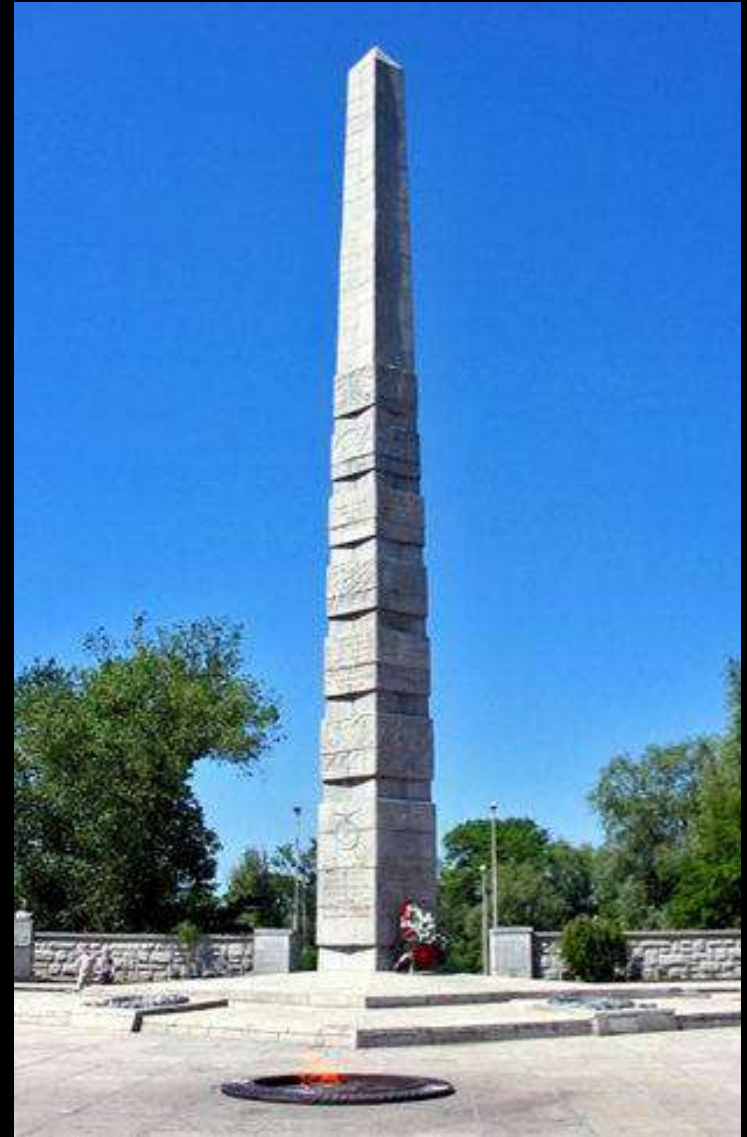

Innokenty Melchakov/ J. Mikunas,
Σοβιετικό μνημείο, 1945, Καλίνινγκραντ

Innokenty Melchakov/ J. Mikunas,
Σοβιετικό μνημείο, 1945, Καλίνινγκραντ

- **απώτατο δυτικό σύνορο της ΕΣΣΔ**
- **μεγαλειώδης νίκη κατά του φασισμού**

- επανάκτηση της Εσθονίας
- σοβιετική-κομμουνιστική κυριαρχία

*Enn Roos γλύπτης/ Arnold Alas αρχιτέκτονας,
Σοβιετικό μνημείο, 1947, μπρούντζος-πέτρα, Ταλίν*

Enn Roos γλύπτης/ Arnold Alas
αρχιτέκτονας, Σοβιετικό μνημείο, 1947,
μπρούντζος-πέτρα, Ταλίν

И.М. КУРЖИН

С.В. АНТРОПОВ

С.И. БАХТЕЕВ

Л.А. ЖЕРИХОВ

В.К. ЦЫГАРЕНКОВ

Stefan Momot γλύπτης/
Bohdan Lachert αρχιτέκτονας,
Μνημείο για τους πεσόντες
στρατιώτες του Κόκκινου
Στρατού, 1945-47,
μπρούντζος/ μάρμαρο,
πλατεία Wileński, Βαρσοβία

Karel Pokorný, *Σοβιετικό μνημείο*, 1950-1,
μπρούντζος, ύψος 2 μ., Sbratření, Πράγα

Οτακαρ Švec, Σοβιετικό μνημείο,
1952-55/ μέχρι το 1962,
Letná Park, Πράγα

Фjодор С. Шурпин, *Το πρωινό της πατρίδας*,
1946-48, λάδι σε καμβά, 1,67 x 2,32 μ.,
Πινακοθήκη Τρετιάκοφ, Μόσχα

Zsigmond
Kisfaludi Strobl,
*Μνημείο της
Απελευθέρωσης,*
1947, λόφος
Gellért,
Βουδαπέστη

Constantin Baraschi,
*Μνημείο της
σοβιετικής νίκης,*
1945, μπρούντζος/
μάρμαρο/ γρανίτης,
συνολικό
ύψος περίπου 4 μ.,
Βουκουρέστι

Alexander Trizuljaka,
Σοβιετικό μνημείο, 1960,
μπετόν/ μπρούντζος,
ύψος κεντρικής μορφής
11 μ./
στήλης 40 μ.,
Μπρατισλάβα

Michail Avakovič
Intisarjan γλύπτης,
*Μνημείο
απελευθέρωσης,*
1945, μπρούντζος,
ύψος 12 μ.,
Schwarzenbergplatz,
Βιέννη

Μνημεία της αντιφασιστικής νίκης μετά το Στάλιν

- Αποσταλινοποίηση
- Νομιμοποίηση του νέου καθεστώτος και της κυριαρχίας του κόμματος > μνημεία πλέον και στο εσωτερικό της ΕΣΣΔ
- Ήρωες και θύματα
- Ανέγερση μνημειακών συγκροτημάτων

Vera Vasilievna Isaeva και Robert Karlovich Tauri γλύπτες, *Μητέρα Ρωσία*, μπρούντζος, συνολικό ύψος περίπου 8 μ., 1960, νεκροταφείο Piskarevskoe, Λένινγκραντ

- διπλή υπόσταση της Σ.Ε., ως ηττημένης με εκατομμύρια θύματα αρχικά και μεγάλης νικήτριας τελικά
- εγγυητής όχι ο Κόκκινος Στρατός αλλά η Μητέρα Πατρίδα – το κράτος

- γιγαντιαίες διαστάσεις
- όλες οι πτυχές της μνήμης του πολέμου
- συνδρομή της Μητέρας Πατρίδας
- νομιμοποίηση της νέας εξουσίας

Jewgeni Wiktorovich Wutschetitsch, *Η μάχη του Βόλγα* (λεπτ.), 1961-67, μνημειακό συγκρότημα στο λόφο του Mamai, Βόλγκογκραντ

Η μνήμη υπό σοβιετική κατοχή

- Λήθη της ιστορίας πριν το '45 λόγω της νέας συμμαχίας στην Ανατολική Ευρώπη – λήθη και των προπολεμικών εθνικών διαφορών > μοναδική εκδοχή της μνήμης η απελευθέρωση από τον Κόκκινο Στρατό
- Σοβιετική – σταλινική μνήμη > μνημεία με περιεχόμενο σοβιετικούς μύθους – ανάχωμα προς τη Δύση
- Εθνική μνήμη – μετά-Στάλιν εποχή > μνημεία με περιεχόμενο εθνικούς μύθους – ανακατατάξεις στο εσωτερικό του Ανατολικού Μπλοκ > Σοβιετικός στρατιώτης σύντροφος και προστάτης

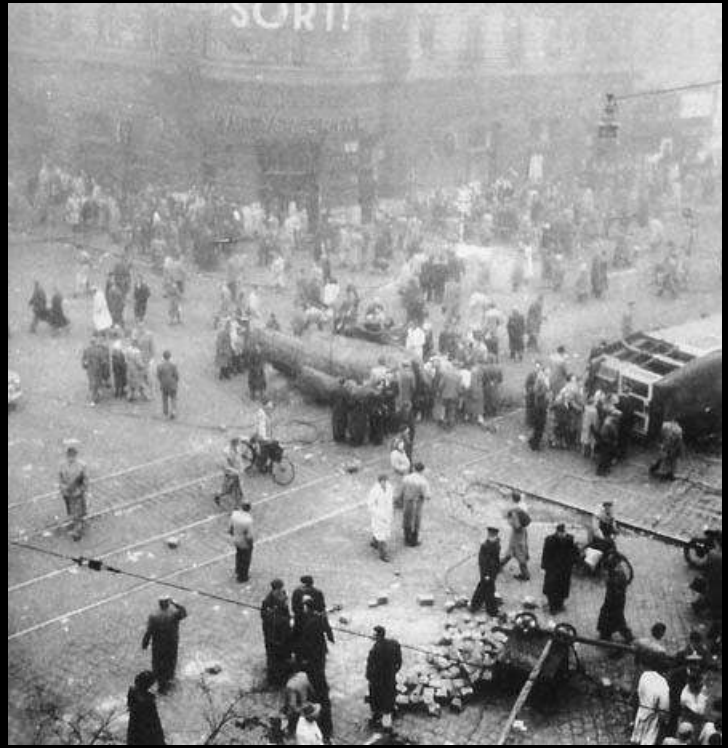
- Απελευθέρωση – Σοβιετική νίκη
- Δήθη της περιόδου πριν το '45
- Σοσιαλιστικός ρεαλισμός – μοντέρνα αρχιτεκτονική

Zsigmond Kisfaludi Strobl, *Μνημείο της Απελευθέρωσης*, 1947, λόφος Gellért, Βουδαπέστη

Zsigmond Kisfaludi Strobl, *Μνημείο της Απελευθέρωσης*, 1947, λόφος Gellért, Βουδαπέστη

Αριστερά, Otakar Švec, Σοβιετικό μνημείο, 1952-55/ μέχρι το 1962,
Letná Park, Πράγα, δεξιά σημερινή κατάσταση

★ Memento Park Budapest | x
 mementopark.hu
 neketzis Google Διαχείριση σελίδοδε... sport-fm.gr NovaL...

MEMENTO PARK BUDAPEST

THE BIGGEST STATUES OF THE COLD WAR

SIGHTS ★ CONCEPTION ★ SHOP ★ FOUNDATION ★ CONTACT

Facebook, TripAdvisor, YouTube

STATUE PARK

Gigantic monuments of Communist Dictatorship. Removed statues from the streets of Budapest with great photo opportunities of Lenin, soviet Red Army soldiers and many more communist heroes.

TRANSFER

Best prices if you make a reservation online at Memento Park website. **25% reduction** if you book in advance! Online Tickets must be bought by midnight (GMT time) on the day before your intended visit and used on the day selected at the time of purchase.

Fast, easy, comfortable travel to Memento Park with our direct bus from downtown Budapest, from Deak Square (Metro N *1,2,3), every day at 11am.

Secrets, interesting facts background stories. 45 minutes long english speaking guided tours at Memento Park.

Date:

Currency:

1 2 3 4 5 6

Zsigmond Kisfaludi Strobl,
*Μνημείο για την Ουγγρικό-
Σοβιετική Φιλία*, 1956,
μπρούντζος, αρχικά στο
κεντρικό νεκροταφείο, σήμερα
στο Statue Park έξω από τη
Βουδαπέστη

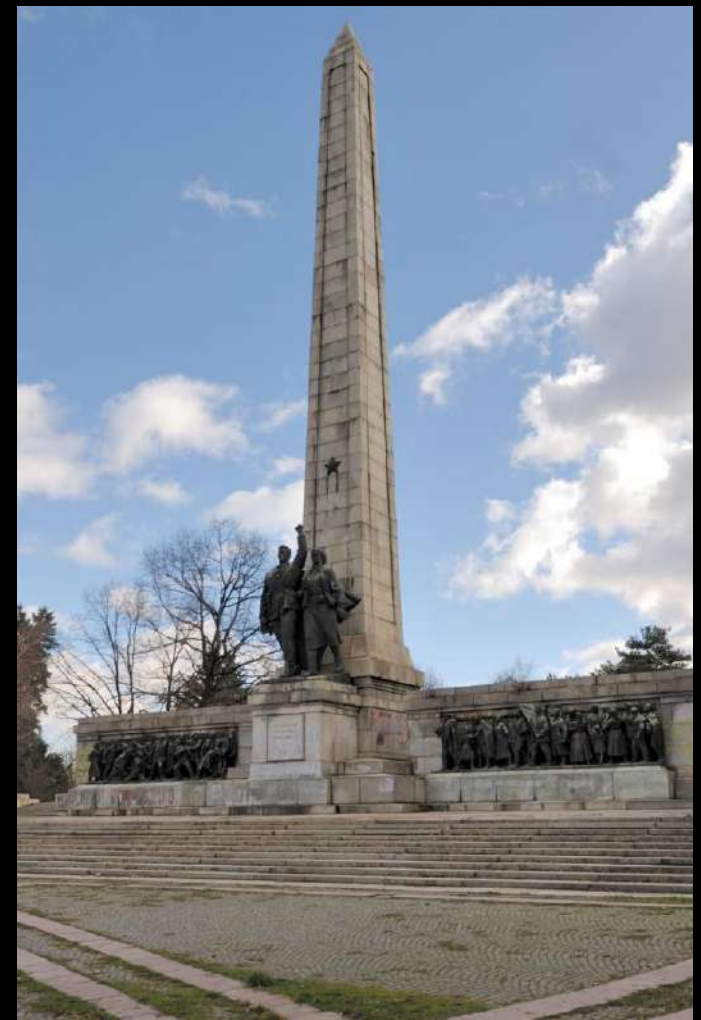
István Zilahy και Barna Buza,
*Μνημείο για την Σοβιετικό-
Ουγγρική Φιλία*, 1975, τσιμέντο
και επιχρωματισμένος γύψος,
αρχικά στο 'Πάρκο της Φιλίας'
(Barátság park), Βουδαπέστη,
σήμερα στο Statue Park έξω
από τη Βουδαπέστη

Mara Georgieva και Vaska
Emanuilova,
*Σοβιετικός στρατιώτης με
Βούλγαρους πολίτες*,
μπρούντζος, ύψος 3 μ,
1953, Σόφια

Kulich Jan, *Μνημείο της σλοβακικής αντίστασης*, 1974, μπρούντζος/ μπετόν/ μάρμαρο, Μπρατισλάβα

Jordan Kruchmarov (κεντρική παράσταση)/ Funev Ivan και Liubomir Dalchev (ανάγλυφα), *Μνημείο της βουλγαρικής αντίστασης*, 1956, μπρούντζος/ μπετόν/ μάρμαρο, ύψος μορφών 3 μ., ύψος οβελίσκου 42 μ., Όρος της αλληλεγγύης/ πάρκο Borisova, Σόφια

Η μνήμη στα στρατόπεδα συγκέντρωσης

Η διαχείριση ενός δύσκολο παρελθόντος

Fritz Cremer/ René Graetz/ Waldemar Grzimek/ Hans Kies, *Μνημείο στο Μπούχενβαλντ*, 1958, δίπλα στο στρατόπεδο συγκέντρωσης Μπούχενβαλντ)

René Graetz, *Μνημείο κατά του Φασισμού*, 1961, Oranienburg-Sachsenhause, Βρανδεμβούργο

Nathan Jakow Rapoport, *Μνημείο της εξέγερσης στο Γκέτο της Βαρσοβίας (Ο τοίχος της μνήμης)*, 1948, μπρούντζος/ γρανίτης, Ulica Zamenhofa/ Plac Bohaterów, στην περιοχή Muranow, Βαρσοβία

Pietro και Andrea Cascella/ Jerzy Jarnuszkiewicz/ Julian Palka/ Maurizio Vitale/ Giorgio Simoncini/ Tommaso Valle, *Μνημείο για τα θύματα των Ναζί στο στρατόπεδο συγκέντρωσης Μπίρκεναου-Άουσβιτς, 1967, στρατόπεδο συγκέντρωσης Μπίρκεναου, κοντά στην Κρακοβία της Πολωνίας*

FOUR MILLION
PEOPLE SUFFERED
AND DIED HERE
AT THE HANDS
OF THE NAZI
MURDERERS
BETWEEN THE YEARS
1940 AND 1945

ΑΣ ΕΙΝΑΙ ΓΙΑ ΑΙΩΝΕΣ
ΚΡΑΥΓΗ ΑΠΕΛΠΙΣΙΑΣ
ΚΑΙ ΠΡΟΒΙΔΟΠΟΙΗΤΗ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑ
ΑΥΤΟΣ Ο ΤΟΠΟΣ,
ΟΠΟΥ ΟΙ ΝΑΖΙ ΦΟΝΕΥΣΑΝ
ΠΕΡΙΠΟΥ ΕΝΑΜΙΣΨ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΟ
ΑΝΤΡΕΣ, ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑ
ΚΥΡΙΩΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ, ΑΠΟ
ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ.

ΛΟΥΣΒΙΤΣ - ΒΙΡΚΕΝΑΟΥ
1940 - 1945

Η μνήμη του Ολοκαυτώματος

Από τη λήθη στη μνημονική κυριαρχία

Peter Eisenman, *Μνημείο για τους δολοφονημένους Εβραίους της Ευρώπης*, 2005, μπετόν, Tiergarten-Βερολίνο

Michael_Elmgreen and Ingar Dragset,
*Denkmal für die im Nationalsozialismus
verfolgten Homosexuellen*, 2008, Berlin

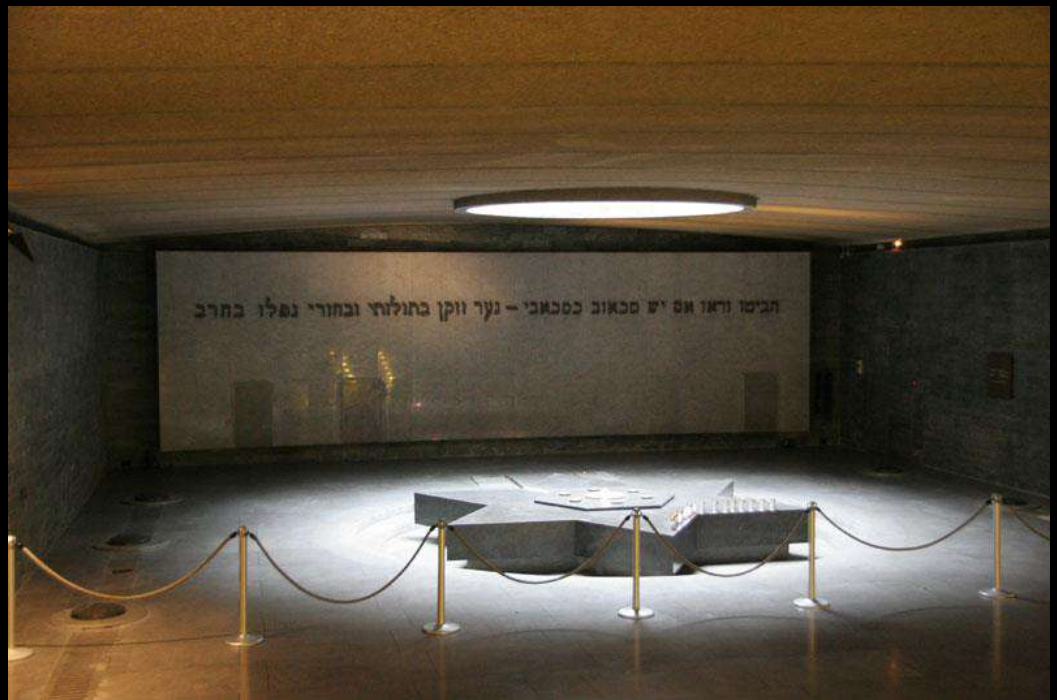

Dani Karavan, *Denkmal für die im Nationalsozialismus ermordeten Sinti und Roma Europas 1935*, 2012, Simsonweg, Berlin-Tiergarten, Germany

Gerson Fehrenbach, *Plastik IV/63*, 1963, πωρόλιθος, ύψος 2,35 x 1,5 μ.,
Münchener Straße, γωνία Penzstraße, Schöneberg, Βερολίνο

Αναμνηστική πλάκα από γρανίτη, 1947, Riverside Park Manhattan κοντά στη 84^η Λεωφόρο, Νέα Υόρκη

Nathan Rapoport, *Ολοκαύτωμα*, 1964, ύψος γλυπτού 5,5 x 1,83 x 1,83 μ.
και βάσης 1,52 x 2,28 x 2,13 μ., πλατεία Isaac Levy Φιλαδέλφεια

Αριστερά, Nathan Rarorort, *Ολοκαύτωμα*, 1964, Φιλαδέλφεια,
δεξιά, Ossip Zadkine, *Η κατεστραμμένη πόλη*, 1951-53, μπρούντζος,
συνολικό ύψος 6,5 x 2,8 x 2 μ, Πλατεία 1940, Ρότερνταμ

Felix Weihs de Weldon, *Μνημείο για τους πεζοναύτες*, 1954, ύψος βάσης 3 μ. και οι μορφές 10 μ., μπρούντζος/ γρανίτης, Πολεμικό νεκροταφείο του Arlington, Ουάσινγκτον

George Segal, *Ολοκαύτωμα*, 1984, γύψος/ σύρμα, Lincoln Park/ Palace of the Legion of Honor στο Σαν Φραντσίσκο

Nathan Rapoport, *Απελευθέρωση/ Ολοκαύτωμα*, 1987, μπρούντζος, Liberty State Park, Jersey City, New Jersey-Νέα Υόρκη

Η ελληνική περίπτωση

Η μονοδιάστατη και “εθνική” μνήμη του πολέμου

Από το Έπος του '40 στη μνήμη της Αντίστασης

Γιώργος Ζογγολόπουλος, *Μνημείο πεσόντων Αγίου Γεωργίου Κερατσινίου (Αριάδνη)*, 1947-8, μάρμαρο, ύψος 2 μ., Πλατεία Αναστάσεως, Κερατσίνι

Γιώργος Ζογγολόπουλος/
Αχιλλέας Απέργης, *Ηρώο Πεσόντων*, 1952, μάρμαρο,
2,1 x 1,1 x 0,34 μ., Πλατεία
Ηρώων, Ιτέα

Αριστερά, Γιώργος Ζογγολόπουλος (1903 - 2004), *Μνημείο στους πεσόντες της Κοκκινιάς*, 1956, ορείχαλκος, ύψος 3 μ., Πλατεία Όσιας Ξένης, Νίκαια
Δεξιά, *Σύνθεση για ένα δραματικό θέμα*, 1956, Μπρούντζος, 103 x 30 x 16 εκ., (συμμετοχή στη Μπιενάλε Βενετίας)

Βάσος Φαληρέας και Αθανάσιος Λημναίος γλύπτες/ Φαίδων και Εθέλ Κυδωνιάτη
αρχιτέκτονες, *Ηρώο πεσόντων στην Ελλάδα Βρετανών, Αυστραλών και Νεοζηλανδών*
στις μάχες 1941- 45, 1952, μάρμαρο/ μπρούντζος, ύψος Αθηνάς 5,5 μ., Πεδίον του
Άρεως, Αθήνα

Καπράλος Χρήστος (1909 – 1993)

Μάνα καθιστή (Καρτερία), 1952,
Γύψος, 160 x 120 x 98 εκ.,
Εθνική Γλυπτοθήκη

Καπράλος Χρήστος (1909 – 1993)

Επιτύμβια σύνθεση, 1947,
Γύψος, 150 x 92 x 13 εκ.,
Εθνική Γλυπτοθήκη

Λάζαρος Λαμέρας, *Ηρώ Ελευθερίας*, 1952, μάρμαρο, συνολικό ύψος 6 μ., Δημοτικό κήπος, Δράμα, δεξιά φωτογραφία στο εργαστήριο, η οποία δημοσιεύτηκε στις 3/8/1959 στο περιοδικό *Εικόνες*

- Σταδιακή επικράτηση της αφαίρεσης όχι όμως στα μνημεία
- Παραγγελία του στρατού
- Έπος του '40

Λάζαρος Λαμέρας, *Ηρωας στρατιώτης (Ο Φρουρός)*, 1965-66, χαλκός, ύψος 5,5 μ, λόφος Σειλητούρα - στη βόρεια πλευρά του Καλπακίου

αγνώστου, Μνημείο ΟΧΙ, 1971, αριστερά και πάνω δεξιά σημερινή κατάσταση, κάτω δεξιά πριν τη μεταφορά του μνημείου λόγω των έργων οδοποιίας και την αφαίρεση της πλάκας με το «Όχι»

- Εκ νέου εκδίωξη της αφηρημένης τέχνης
- Συνέχεια του μύθου του Αλβανικού Έπους
- Ο 'πολεμιστής' θα μπορούσε να λάβει και αριστερή πολιτική ταυτότητα

Δημήτρης Καλαμάρας, *Θνήσκων Πολεμιστής*, 1971, μπρούντζος, αρχικά στη Φλώρινα στο Νέο Πάρκο

Γ. Μέγκουλας,
Μνημείο Εθνικής Αντίστασης,
Χαλκίδα 1985-89

Γ. Μέγκουλας, Μνημείο Αντίστασης,
Ελευσίνα 1984

Γ. Μέγκουλας, *Μνημείο Αντίστασης*,
Ασπρόπυργος 1986-7

Γ. Μέγκουλας,
Μνημείο Αντίστασης,
Σαλαμίνα 1988-9

Γ. Μέγκουλας,
Μνημείο Εθνικής Αντίστασης,
Ηλιούπολη 1993

Γ. Μέγκουλας,
Μνημείο Εθνικής Αντίστασης,
Πάνω Ν. Σμύρνη 1996, κάτω Αγ. Ανάργυροι 1999

Γ. Μέγκουλας,
Μνημείο Εθνικής Αντίστασης,
Κέρκυρα 1998

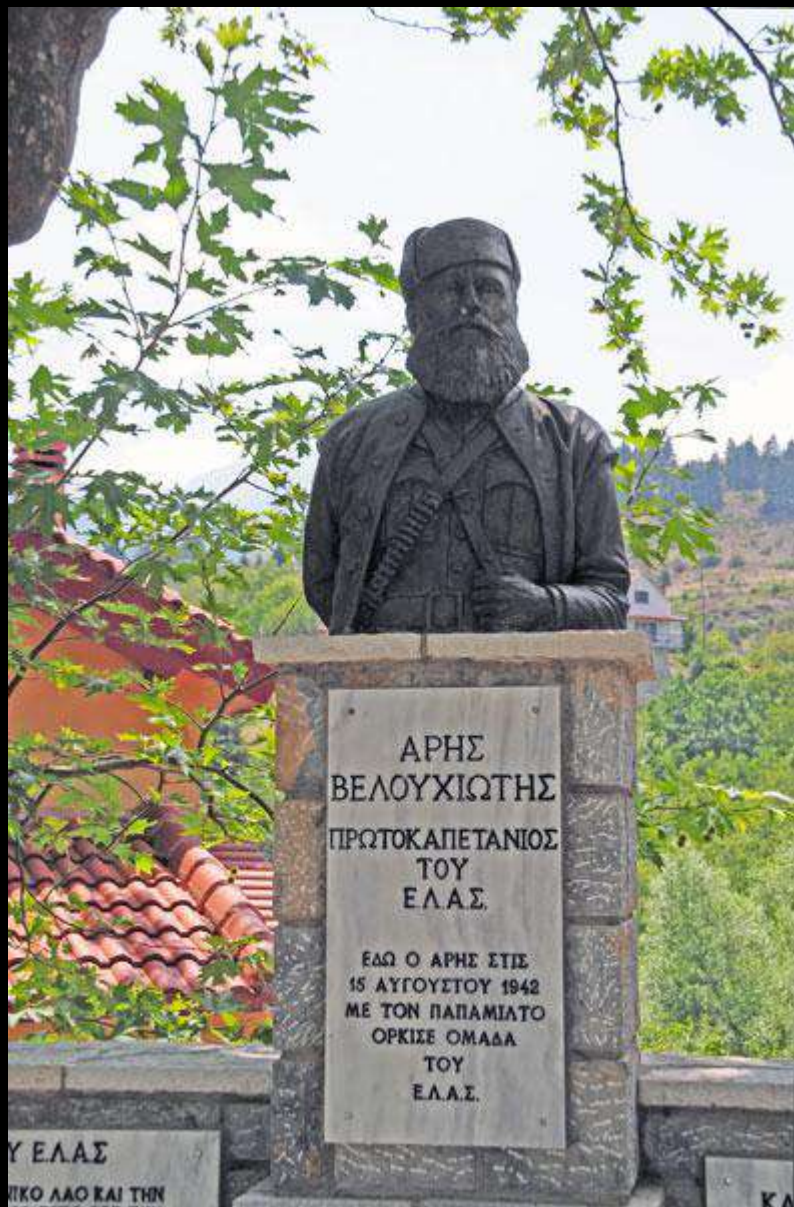

Γ. Μέγκουλας,
Μνημείο Εθνικής Αντίστασης,
Γαλάτσι 1998-9

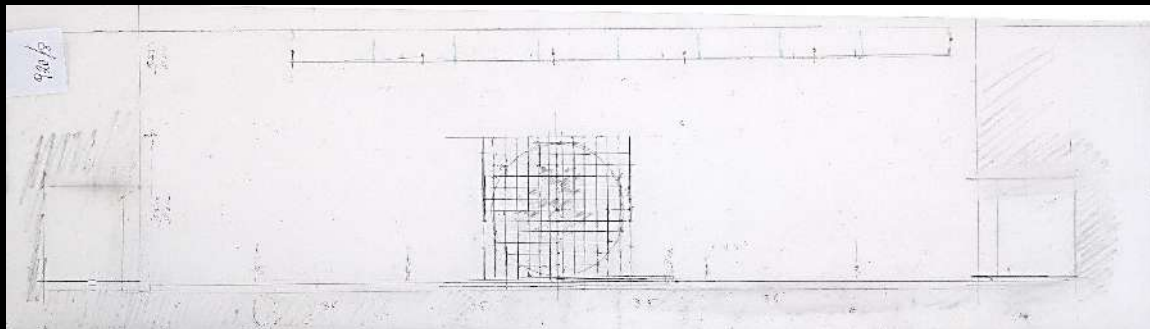
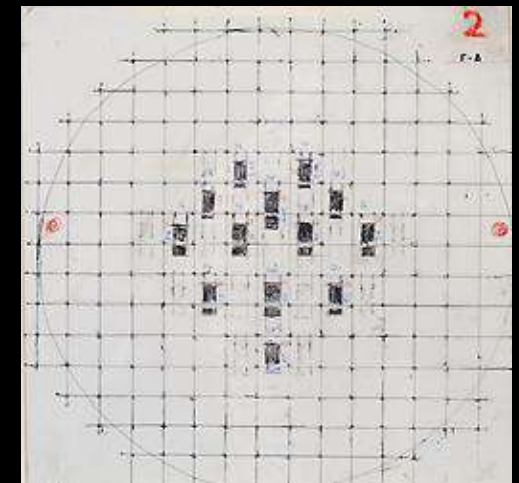
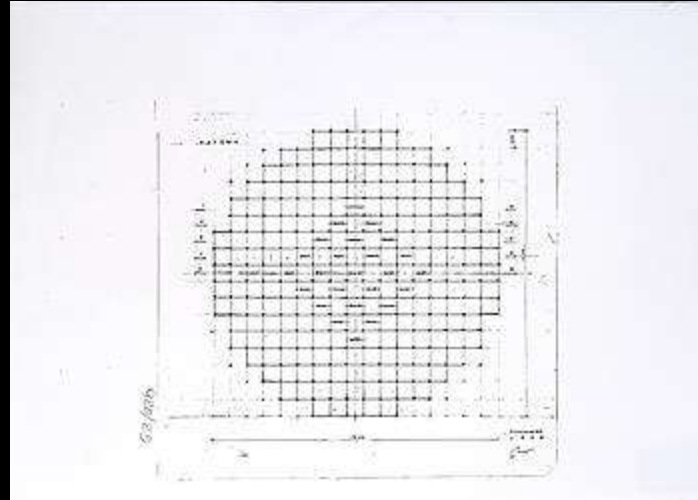
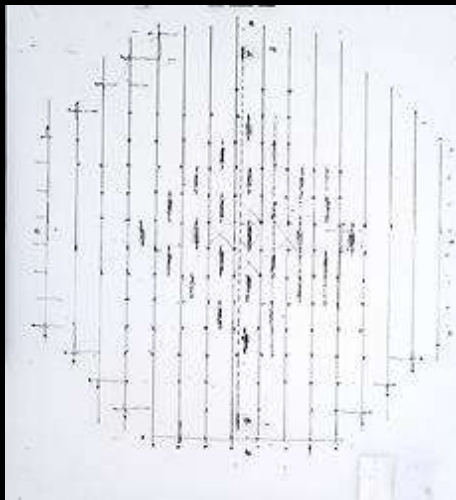
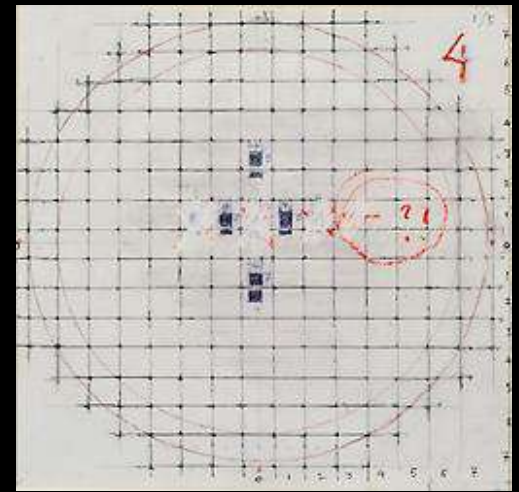
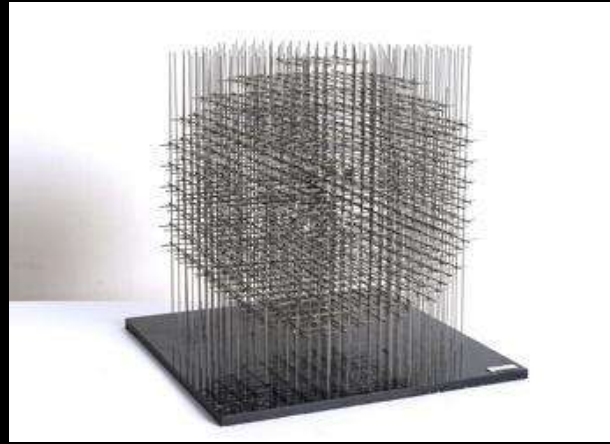
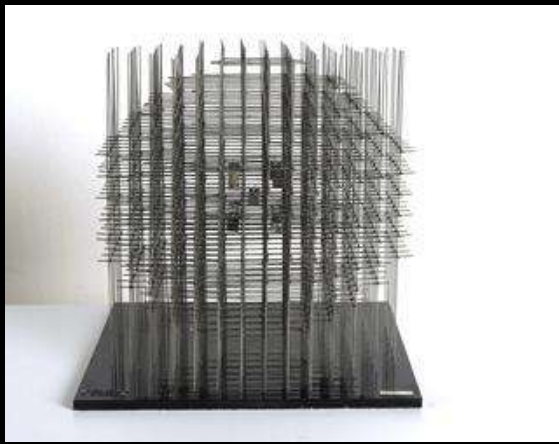
Γ. Μέγκουλας,
Μνημείο Εθνικής Αντίστασης,
Κάτω Αγόριανη 1994-5

Γ. Μέγκουλας,
Μνημείο Άρη Βελουχιώτη,
Καλοσκοπή, Φωκίδα 1998-9

Μακέτα και σχέδια για το
Μνημείο Γοργοποτάμου,
1985, Ίδρυμα Γ.
Ζογγολόπουλου

Οι πόλεμοι της μνήμης μετά το 1989

Η αλλαγή πλευσης και η λήθη του πρόσφατος
παρελθόντος

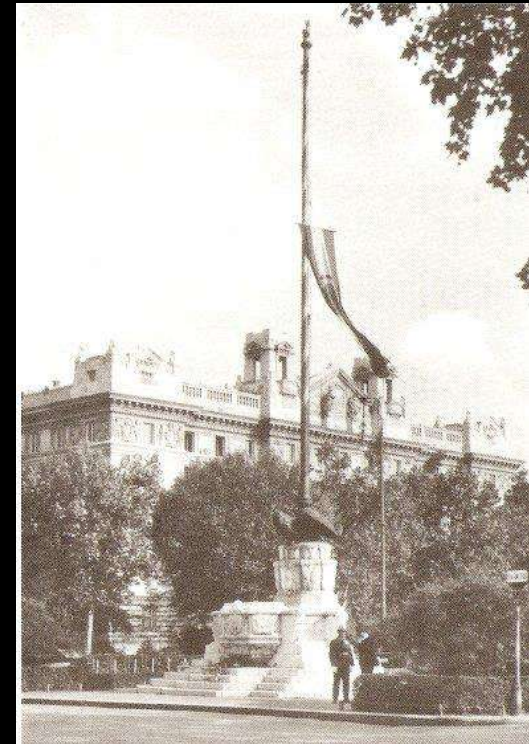

Heinz Graffunder/ Karl-Ernst Swora, Palast der Republik, 1973-76, Schloßplatz, Βερολίνο

η κατάστασή του στις
24 Σεπτεμβρίου 2007

Antal Károly, Σοβιετικό μνημείο, 1946, μάρμαρο και μπετόν, ύψος οβελίσκου 15 μ., Πλατεία ελευθερίας, Βουδαπέστη – φωτογραφία του 1990 με την πρώτη απόπειρα αφαίρεσης των κομμουνιστικών συμβόλων

**MEMENTO
PARK
MUSEUM
BUDAPEST**

Enn Roos γλύπτης/ Arnold Alas αρχιτέκτονας,
Μνημείο για τους απελευθερωτές του Ταλίν,
1947, μπρούντζος/ γρανίτης, ύψος αγάλματος 2
μ., αριστερά μέχρι το 2007, δεξιά μετά τη
μετεγκατάστασή του στο στρατιωτικό
νεκροταφείο του Ταλίν, με τον τίτλο *Για τους*
πεσόντες στο Β΄Π.Π.

